

HỘI Y HỌC TP. HỒ CHÍ MINH SAU 35 NĂM XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN (1979 – 2014)

Trương Thị Xuân Liễu* Huỳnh Anh Lan** Huỳnh Liên Đoàn***

Đại hội đại biểu kết thúc nhiệm kỳ VII và khởi đầu nhiệm VIII đánh dấu 35 năm sự ra đời của Hội Y học (TP. Hồ Chí Minh. Một quá trình 35 năm, quá dài để có thể tổng kết trong vài trang giấy, cho nên trong phạm vi bài này chúng tôi chỉ xin hồi tưởng vài nét lịch sử và chia sẻ một số suy nghĩ về xu hướng phát triển của Hội Y học trong thời gian qua.

Hội Y học TP.HCM – vài nét lịch sử

Hội Y học TP.HCM (HYH) ra đời cách đây 35 năm, trong bối cảnh sau ngày giải phóng công việc còn ngổn ngang, khó khăn còn chồng chất, các cán bộ ngành y tế có nhiều suy tư về cuộc sống và vị trí của mình trong xã hội mới. Lúc đó các cán bộ y tế TP.HCM, từ nhiều nguồn đào tạo khác nhau, có tâm tư trăn trở khác nhau, nhưng đều sớm ý thức là cần có một tổ chức khoa học nghề nghiệp để có nơi sinh hoạt chung. Từ năm 1978, Ban Vận động thành lập Hội, bao gồm các cán bộ lãnh đạo ngành y tế TP, các giáo sư đầu ngành ở các Trường Viện, đã tổ chức cho các cán bộ khoa học kỹ thuật trong ngành y đăng ký gia nhập Hội, xây dựng mạng lưới Chi hội ở hầu hết các cơ sở y tế quân và dân y tại TP.HCM. Ngày 24/1/1979, Đại hội đại biểu lần thứ nhất của giới y học TP.HCM với trên 300 đại biểu thuộc các Chi hội Y, Nha, Dược của Hội Trí thức Yêu nước TP.HCM, sau khi bàn bạc thống nhất việc thành lập Hội Y học TP.HCM, đã bầu ra ban Chấp hành nhiệm kỳ I của HYH TP.HCM (1979 – 1983) với Chủ tịch đầu tiên là TS. DS Nguyễn Duy Cương, lúc đó là Giám đốc Sở Y tế TP.HCM. Đến khi TS Nguyễn Duy Cương nhận nhiệm vụ Thứ trưởng Bộ Y tế, Đại hội đại biểu lần thứ 2 bầu GS Phạm Biểu Tâm làm Chủ tịch Hội Y học nhiệm kỳ II (1983 – 1987). Sau khi GS Phạm Biểu Tâm định cư ở nước ngoài, VS. TS Dương Quang Trung được bầu làm Chủ tịch Hội nhiệm kỳ III (1987 – 1991). Lúc đó, Hội Y học đổi tên thành Hội Y Dược học TP.HCM và đặt trụ sở tại 59B Nguyễn Thị Minh Khai, Q.1. Trong ba nhiệm kỳ đầu của HYH, Tổng Thư ký Hội là BS Trần Xuân Thu. Đến nhiệm kỳ

IV (1991- 1996) VS. TS Dương Quang Trung tiếp tục làm chủ tịch Hội. Qua đến nhiệm kỳ V, TS Nguyễn Duy Cương trở lại làm Chủ tịch Hội, nhiệm kỳ này kéo dài từ 1996 đến 2004. Trong nhiệm kỳ IV và V, Tổng Thư ký Hội là DS Huỳnh Văn Nhiệm. Đến ngày 30/10/2004, Đại hội đại biểu thống nhất việc tách Hội Y học TP.HCM và Hội Dược học TP.HCM, bầu ban Chấp hành (BCH), thông qua điều lệ sửa đổi và phương hướng hoạt động của HYH nhiệm kỳ VI (2004- 2009). VS. TS Dương Quang Trung được bầu làm Chủ tịch Hội và TS Phạm Duy Linh làm Phó Chủ tịch Thường trực kiêm Tổng Thư ký Hội. Ngày 10/01/2005, Ủy Ban Nhân dân TP.HCM ra Quyết định số 112/QĐ-UB công nhận BCH mới, và Quyết định số 113/QĐ-UB phê duyệt điều lệ sửa đổi, tổ chức và hoạt động của HYH TP.HCM. Kể đến nhiệm kỳ VII (2009-2014), VS. TS Dương Quang Trung tiếp tục được tin nhiệm làm Chủ tịch Hội, đến ngày 20/6/2012 khi ông mất thì BS Trương Thị Xuân Liễu được BCH bầu làm Phó Chủ tịch Thường trực cho đến khi tiến hành Đại hội đại biểu NK VIII vào ngày 27 tháng 9, 2014. BS Huỳnh Anh Lan là Phó Chủ tịch kiêm Tổng Thư ký, BS Huỳnh Liên Đoàn làm Phó Tổng Thư ký kiêm Chánh Văn phòng của nhiệm kỳ VII.

Nhiều thầy cô, cán bộ lão thành, đàn anh đàn chị trong ngành y tế TP.HCM đã đóng góp biết bao công sức và trí tuệ để xây dựng Hội Y học cho đến ngày nay. Chúng tôi xin đính kèm danh sách tổng hợp của các Ban Chấp hành HYH từ nhiệm kỳ I đến nhiệm kỳ VII để chúng ta cùng nhau tưởng nhớ những gương mặt trí thức của ngành Y đã làm nên HYH TP.HCM ngày hôm nay. (xem Phụ lục: Danh sách các ủy viên tham gia Ban Chấp hành HYH từ NK I - NK VII)

Hội Y học TP.HCM – mái nhà chung của giới y tế TP.HCM

Từ lúc mới thành lập đến nay, xuyên suốt bảy nhiệm kỳ, tôn chỉ của HYH không thay đổi. Hội Y học là một tổ chức xã hội nghề nghiệp, tập hợp cán bộ trung - cao cấp của ngành y đang sinh sống hoặc làm việc tại TP.HCM. Mục tiêu của Hội nhằm tạo điều kiện để các hội viên giúp đỡ lẫn nhau, cùng nhau đẩy mạnh công tác nghiên cứu và ứng dụng khoa học kỹ thuật, nâng cao trình độ chuyên môn -

*BS Phó Chủ tịch Thường trực Hội Y Học TP.HCM.

**BS Phó Chủ tịch kiêm Tổng Thư ký Hội Y Học TP.HCM

***BS Phó Tổng Thư ký kiêm Chánh Văn phòng Hội Y Học TP.HCM

nghiệp vụ qua đào tạo liên tục và hành nghề theo pháp luật và y đức.

Khi được thành lập vào năm 1979, HYH đã có mạng lưới bao gồm 74 chi hội với hơn 3.700 hội viên ở hầu hết các cơ sở y tế quân và dân y hoạt động tại TP.HCM. Trong các nhiệm kỳ I và II, HYH chủ yếu hoạt động dựa trên các chi hội đặt ở các trường đại học, các bệnh viện, các viện và các trung tâm y tế quận huyện. Chỉ có Chi hội Răng Hàm Mặt và Chi hội Dược là hai chi hội chuyên khoa hoạt động từ năm 1978, xuất thân từ Chi hội Nha và Chi hội Dược của Hội Trí thức yêu nước. Đến năm 1982, do sự phát triển của các chuyên khoa sâu nên HYH cho thành lập Hội Ngoại khoa TP.HCM sau khi được sự nhất trí của Tổng Hội Y học VN và Hội Ngoại khoa Việt Nam, làm thí điểm đầu tiên cho mô hình Hội chuyên khoa địa phương. Sau đó, hàng loạt các hội chuyên khoa ra đời, như Hội Nội khoa, Hội Nhi khoa, Hội Da Liễu vào năm 1984, Hội Sản Phụ khoa, Hội Điều dưỡng vào năm 1986, Hội Niệu khoa vào năm 1987... Từ đó HYH không ngừng phát triển các hội chuyên khoa theo nhu cầu đào tạo và trao đổi kinh nghiệm của các cán bộ y tế làm việc trong cùng một chuyên khoa. Điều này đi đôi với việc tái cấu trúc lại hệ thống khám chữa bệnh tại TP.HCM vào thời ấy, với sự ra đời của các trung tâm chuyên khoa.

Mô hình HYH với các hội chuyên khoa thành viên đã dần dần thay thế mô hình HYH với các chi hội dựa theo địa bàn. Các hội chuyên khoa được thành lập do nhu cầu của hội viên và thường có hoạt động chính là đào tạo huấn luyện và thông tin khoa học cho hội viên. Vì thế, đa số các chủ tịch hội và ủy viên BCH các nhiệm kỳ đầu là các thầy đầu ngành của từng chuyên khoa, như Thầy Phạm Biểu Tâm, Thầy Trương Công Trung, Thầy Ngô Gia Hy, Thầy Hoàng Tiến Bảo, Cô Tạ Thị Ánh Hoa, Cô Hoàng Thị Lũy, Cô Nguyễn Thị Trúc, Thầy Trần Văn Sáng, Thầy Ngô Như Hòa, Thầy Bùi Sỹ Hùng, Thầy Lê Văn Điển, Thầy Võ Thế Quang, Thầy Nguyễn Vĩnh Niên, Thầy Trương Thìn...

Qua 35 năm các hội chuyên khoa có sự dao động về số lượng theo các nhiệm kỳ nhưng xu hướng chung là tăng dần lên theo đà phát triển của khoa học kỹ thuật và nhu cầu hành nghề. Vào đầu nhiệm kỳ V, HYH có 32 hội chuyên khoa thành viên, với 12.278 hội viên. Đến đầu nhiệm kỳ VI, có 38 hội thành viên với 14.283 hội viên. Đến đầu nhiệm kỳ VII có 44 hội chuyên khoa với gần 19.897 hội viên và đến cuối nhiệm kỳ có 63 hội chuyên khoa với 23.286 hội viên.

Nhìn lại 35 năm phát triển của HYH, có thể nói mô hình tổ chức của HYH với nhiều hội chuyên khoa thành viên là một mô hình rất linh hoạt, các hội tự nguyện tuân theo tôn chỉ mục đích và điều lệ của HYH nhưng mỗi hội có những nét đặc thù về mặt đào tạo chuyên môn, sinh hoạt khoa học và hoạt động xã hội. Theo thời gian có những hội được thành lập, và sau đó ngưng hoạt động như Hội Nội khoa, Hội Ngoại khoa... để được thay thế bởi nhiều hội chuyên khoa sâu hơn. Có hội ngưng hoạt động rồi hoạt động lại như Hội Hen & Dị ứng và cũng có những hội tách ra khỏi HYH như Hội Dược, Hội Đông y, Hội Châm cứu, Hội Dược sĩ bệnh viện, Có thể nói, các hội ra đời theo nhu cầu khoa học và hành nghề ở từng giai đoạn và khi không còn phù hợp với nhu cầu của hội viên thì hội sẽ ngưng hoạt động hoặc hoạt động lại dưới một hình thức khác phù hợp hơn.

Đặc biệt ở nhiệm kỳ VI và VII theo xu hướng chuyên khoa hóa ngày càng cao của ngành y cùng với sự phát triển của công nghệ kỹ thuật, vật liệu ứng dụng vào ngành y ngày càng phong phú đa dạng, có sự ra đời của rất nhiều hội chuyên khoa sâu. Có những hội chuyên khoa được thành lập khi chưa có Hội toàn quốc như Hội Dinh dưỡng, Hội Vật lý Trị liệu, Hội Ngoại Nhi, Hội Chính hình Nhi, Hội Phẫu thuật Bàn tay, Hội Laser Y học và Ngoại khoa, Hội Y học Thể dục Thể thao,... Gần đây nhất, có những hội chuyên khoa tập trung những người cần chia sẻ kiến thức và trao đổi kinh nghiệm về một kỹ thuật tiên tiến, thậm chí chưa được đào tạo chính quy tại các trường đại học như: như Hội Nhịp tim học, Hội Cấy ghép nha khoa, Hội Thay khớp... Điều này cho thấy nhiệt tình và tính năng động của giới y tế TP.HCM luôn sẵn sàng xông pha vào các lĩnh vực hành nghề tiên tiến nhất để bắt kịp với khu vực và thế giới.

Bên cạnh những hội chuyên khoa, có những hội ra đời xuất phát từ nhu cầu hành nghề và mang tính xã hội nghề nghiệp nhiều hơn là khoa học kỹ thuật điển hình là Hội Hành nghề Y tư nhân. Từ nhiệm kỳ III, HYH đã thành lập thí điểm Chi hội hành nghề tư Quận 1 dưới sự điều phối của BS Trần Phong Cảnh, có tổ chức sinh hoạt thường xuyên để trao đổi về những vấn đề liên quan đến hành nghề tư. Đến đầu nhiệm kỳ VI, Chủ tịch HYH lúc đó là VS TS Dương Quang Trung đề xuất việc xây dựng đề án nghĩa vụ luật và cho phép ban vận động Hội hành nghề Y tư nhân được thành lập vào ngày 4/3/2005. Hội hành nghề Y tế tư nhân TP.HCM ra đời ngày 30 tháng 3 năm 2007.

Bên cạnh các chi hội và hội chuyên khoa, HYH còn tập hợp hội viên dưới hình thức Câu Lạc Bộ. Từ năm 1985, CLB Lão y được thành lập quy tụ hơn 200 hội viên là cán bộ y dược lão thành đã về hưu. CLB hoạt động rất đều đặn, với những buổi trình bày chuyên đề hàng tháng, đến năm 2000 dưới sự điều phối của BS Lê Cửu Trường. CLB Quần vợt Y, Nha, Dược sau đó trở thành Hội Quần vợt Y, Nha, Dược thành lập năm 1998 đã động viên các hội viên tham gia rèn luyện thể chất và đoàn kết giữa những người làm việc ở những ngành khác nhau nhưng cùng đam mê thể thao. Sau đó có thêm CLB Khoa học kỹ thuật hoạt động rất tích cực với sự điều phối của PGS Võ Thành Phụng, tổ chức được nhiều buổi sinh hoạt khoa học hàng tháng. Sau cùng với sự phát triển của các bệnh viện thuộc khu vực tư nhân, CLB các giám đốc bệnh viện tư ra đời, sau vài năm hoạt động thì chuyển sang hoạt động lồng ghép trong Hội hành nghề y tư nhân.

Cho đến nay mô hình tổ chức của HYH với nhiều hội chuyên khoa thành viên đã chứng tỏ là một mô hình phù hợp với sự phát triển không ngừng của ngành y tế TP.HCM, và thật sự là “mái nhà chung” tạo điều kiện thuận lợi cho các hội được ra đời, hoạt động trong các lĩnh vực khoa học-kỹ thuật, đào tạo liên tục, tư vấn phản biện, xã hội từ thiện và cùng với ngành y tế TP, góp phần bảo vệ và nâng cao sức khỏe nhân dân. Với mô hình này HYH đã nhanh chóng trở thành hội thành viên có đông hội viên nhất của Liên hiệp các Hội Khoa học Kỹ thuật TP.HCM và của Tổng Hội Y học Việt Nam.

Tạp chí Thời sự Y học – tiếng nói của HYH

Nhiệm vụ thông tin báo chí là nhiệm vụ không thể thiếu của một hội khoa học. Từ năm 1983, Hội Y Dược TP.HCM đã cho ấn hành tờ “Thông tin Sinh hoạt Y học” với nhiệm vụ khiêm tốn là tường trình những sinh hoạt của HYH và các Chi hội thành viên, xuất bản không đều và thông tin khoa học giới hạn. Đến năm 1991, tạp chí đổi tên là “Tài liệu Y Dược học” chỉ được phép lưu hành nội bộ và lấy đối tượng chính là các học viên chuyên khoa. Từ năm 1995, tạp chí được Bộ Văn hóa Thông tin chính thức cho phép xuất bản dưới tên “Thời sự Y Dược học”. Từ đó, Thời sự Y Dược học trở thành diễn đàn của HYH TP.HCM và là tạp chí y học dành cho bác sĩ thực hành, đăng tải các bài tổng quan y học thực hành, những báo cáo công trình nghiên cứu khoa học trong và ngoài nước, cập nhật những thông tin y học thế giới, thông tin hoạt động

hội và được phát hành trên toàn quốc. Tổng Biên tập đầu tiên của tạp chí là GS Ngô Gia Hy, một bậc thầy rất tận tụy với sự nghiệp báo chí khoa học cho đến năm ông qua đời, Phó Tổng biên tập là PGS Võ Thành Phụng. Ban Biên tập quy tụ các giáo sư đầu ngành đồng thời là chủ tịch các hội chuyên khoa, Ban Thư ký tòa soạn có BS Lê Anh Bá và sau đó có thêm BS Nguyễn Triển là những bác sĩ làm báo nghiệp dư nhưng đã trở thành những biên tập viên khoa học rất chuyên nghiệp. Từ năm 2004 tạp chí đổi tên là “Thời sự Y học” sau khi Hội Dược và Hội Y tách riêng ra. Khi GS Ngô Gia Hy qua đời, VS TS Dương Quang Trung đảm nhiệm Tổng Biên tập tờ báo, PGS Võ Thành Phụng và BS Lê Anh Bá làm Phó Tổng Biên tập. Đến năm 2013, PGS. Vũ Thị Nhung được bổ nhiệm làm Phó Tổng Biên tập tờ báo và đến cuối năm 2013 sau khi VS TS Dương Quang Trung qua đời, PGS. Nhung được đề nghị làm Tổng Biên tập.

Quá trình 35 năm đã thấy nhiều thăng trầm của tờ báo. Vào năm 1995, “Thời sự Y Dược học” có số phát hành là 1.500 tờ/kỳ. Trong tình hình lúc đó còn ít ấn phẩm về y học cho các bác sĩ thực hành nên tờ Thời sự Y Dược học dần dần phát hành định kỳ 2 tháng/số với gần 10.000 ấn bản /kỳ với nội dung phong phú và hình thức đẹp, được giới y tế TP và các tỉnh đặt mua thường xuyên. Từ đó Tạp chí đã trở thành một đơn vị trực thuộc HYH có kinh phí và nhân sự độc lập. Bên cạnh tạp chí Thời sự Y học, từ năm 1993 đến năm 1999, HYH xuất bản thêm tờ “Y học cho mọi người” với mục đích phổ cập kiến thức cho nhân dân với số phát hành trên 10.000 tờ/ kỳ. Tạp chí này đã đình bản từ 9/1999.

Sau đó vì những khó khăn khách quan chung của các tờ báo giấy trong thời đại thông tin báo chí điện tử và sau khi có sự ra đời của nhiều tờ chuyên san của các hội chuyên khoa, số lượng phát hành của tạp chí Thời sự Y học giảm dần đến năm 2012 còn 1.000 tờ/kỳ. Để cố gắng tháo gỡ những khó khăn về kinh phí và phát hành, tạp chí được đưa thí điểm lên trang web của HYH từ năm 2012. Đồng thời tạp chí chủ trương liên kết chặt chẽ hơn với các hội chuyên khoa để phát hành số báo chuyên đề để định hướng phát triển mới cho tạp chí Thời sự Y học.

Qua nhiều thăng trầm theo năm tháng nhưng tạp chí Thời sự Y học vẫn luôn chú trọng đảm bảo chất lượng khoa học và cải tiến hình thức ngày càng hoàn chỉnh hơn xứng tầm với một tạp chí là tiếng nói của HYH, là diễn đàn khoa học của giới y tế TP.HCM.

Thay cho lời kết

Nhìn lại 35 năm xây dựng và phát triển, HYH TP.HCM đã có nhiều thành tựu rất đáng tự hào đã được sự công nhận qua nhiều bằng khen cho cá nhân và tập thể mà vinh dự nhất là Huân chương Lao động hạng 3 được Nhà nước quyết định trao tặng cho Hội Y học TP.HCM trong dịp Đại hội kết thúc nhiệm kỳ VII. Nhưng điều đáng tự hào nhất có

lẽ là vai trò xuyên suốt 35 năm của HYH, là tập hợp và đoàn kết được các trí thức ngành Y tế TP.HCM dưới một mái nhà chung, vừa ấm áp tình đồng nghiệp vừa là môi trường học tập, chia sẻ kiến thức, trao đổi kinh nghiệm và động viên nhau giữ gìn ý đức để phục vụ sức khỏe nhân dân ngày càng tốt hơn.